

การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ

“การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ” เป็นภัยร้ายแรงสำคัญที่ทำลายความมั่นคงของชาติ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบราชการที่โปร่งใสและสะอาดโดยการวางระบบตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม ความคุ้มค่า พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาด เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนการจ่ายเงินแผ่นดินให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์เรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังและปลูกจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“เจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข” อาจจะต้องเกี่ยวข้องกับ “การทุจริตคอร์รัปชัน” ถ้าหากปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้ หรือนำเงินของทางราชการไปใช้ในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ของตัวเองหรือของคนอื่นโดยไม่ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายและจะต้องได้รับโทษด้วย

ทุจริตคอร์รัปชัน คืออะไร

คำว่า “ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 4 หมายถึง “การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “คอร์รัปชัน” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Corrupt” ซึ่งแปลว่า “คดโกง กินสินบนแหลว แหลก ต่ำกว่า ชั่ว ไม่บริสุทธิ์ ส่วนคำว่า “Corruption” แปลว่า “ความเสื่อมเสีย ความเสื่อมทราม ความน่าเบื่อยพุงัง”

ผู้ทุจริตคอร์รัปชันจะมีความผิดทางอาญาอย่างไรบ้าง

การทุจริตคอร์รัปชัน อาจะทุจริตเป็นตัวเงินหรือเป็นประโยชน์อย่างอื่นก็ได้ ผู้ที่ทำความผิดจะต้องได้รับโทษทางอาญา เช่น มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 และมาตรา 157 ดังนี้

มาตรา 147 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด เบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์นั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท”

มาตรา 157 บัญญัติว่า " ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ"

ตัวอย่างความผิดทางอาญา

1. นายโงก เป็นพนักงานเก็บเงิน ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย มีหน้าที่เก็บเงินจากรถที่วิ่ง ผ่านทางด่วน เมื่อรับเงินแล้วจะต้องกดแป้นพิมพ์เครื่องคอมพิวเตอร์ตามประเภทของรถที่ผ่านและประเภท การจ่ายเงิน หากไม่กดจะไม่มีจำนวนเงินปรากฏในเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่เครื่องตรวจจับที่พื้นถนนจะเป็น ตัวฟ้องว่ามีรถผ่านโดยมีเสียงสัญญาณดังขึ้น และพนักงานจะทราบเพราะเครื่องทำงานไม่ครบวงจร ดังนั้น การที่นายโงก รับเงินจากรถที่วิ่งผ่านทางด่วนแล้วไม่กดแป้นพิมพ์เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือกดแล้วเครื่อง คอมพิวเตอร์ไม่ทำงานตามที่นายโงกกล่าวอ้าง เครื่องตรวจจับที่พื้นถนนจะตรวจนับจำนวนรถที่วิ่งผ่านเอง แต่เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏว่านายโงก ส่งเงินขาด จำนวน 8 ครั้ง เป็นเงิน 153,700 บาท แม้จะไม่มีพยานบุคคลมายืนยันว่านายโงก เบียดบังเงินค่าผ่านทาง แต่เมื่อนายโงก ซึ่งเป็น เจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาเงินโดยชอบ แม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้น รวมทั้งเป็นผู้รับเงินและรวบรวมนำส่ง ต่อไป อันถือว่าเป็นการจัดการทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 เมื่อนายโงก ได้รับเงิน มาแล้วและไม่ส่งเงินให้ครบ จึงถือว่าเป็นการเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนโดยทุจริตแล้ว ลงโทษจำคุก นายโงก กระทั่ง 5 ปี รวม 8 กระทั่ง รวมจำคุก 40 ปี (คำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 153/2545)

2. นายลวง ปลัดอำเภอ แม้ว่าจะไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจการจ้าง แต่ได้รับแต่งตั้ง จากนายอำเภอ ให้ทำการตรวจสอบผลงานซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในทางราชการ นายลวง จึงเป็น เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบผลงานตามที่ได้รับมอบหมายแล้วรายงานให้นายอำเภอทราบ การที่ นายลวง ทำรายงานเท็จเสนอต่อนายอำเภอ จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เป็นเหตุให้นายอำเภอ ได้รับความเสียหาย อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 (คำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 3215/2538)

การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ได้บัญญัติเรื่องการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ทุจริตไว้เป็นกฎหมายเฉพาะ เช่น

1. ถ้าผู้ทุจริต ยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่เกิน 2 ปี (เช่น เกษียณอายุราชการ ลาออก หรือถูกไล่ออกจากราชการ ฯลฯ) อำนาจการไต่สวนคดีอาญาในเรื่อง การทุจริตดังกล่าว การควบคุมตัว และการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีอาญา เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ใช่เป็นของพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) เหมือนแต่ก่อน แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออก จากราชการไปแล้วเกิน 2 ปี ก็เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ดังนั้น เรื่องการทุจริตต่อหน้าที่

ถ้าได้แจ้งความไว้กับพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) และเรื่องนั้นอยู่อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องส่งเรื่องไปให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช.ทำการไต่สวน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งความ

2. เมื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช.มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีความผิดทางวินัย ให้ส่งเรื่องพร้อมความเห็น ไปให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจถอดถอนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก โดยให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการฯ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของ คณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล และจะต้องพิจารณาโทษภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษ ไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง ทั้งนี้ ผู้ถูกลงโทษทางวินัยดังกล่าว มีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษได้ ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มิคำสั่งลงโทษ

3. เมื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช.มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีความผิดทางอาญา ให้ส่งเรื่องเอกสารหลักฐาน และความเห็น ไปให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีในศาลโดยให้ถือว่ารายงานของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อจะมีการฟ้องคดีอาญาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผู้ถูกกล่าวหาไปรายงานตัวต่อบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายตามวันและเวลาที่กำหนด หากไม่ไปรายงานตัวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จัดการให้ตัวผู้ถูกกล่าวหา เพื่อส่งอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ อำนาจในการควบคุมตัวและการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณีที่จะเป็นผู้พิจารณา

ตัวอย่างการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ทุจริตคอร์รัปชันของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1. นายเห็นใจ ได้ออกใบรับรองการเกิดให้แก่เด็กหญิงน้อย โดยระบุว่าเด็กหญิงน้อย เกิดเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 ที่สถานอนามัยโดยนายเห็นใจเป็นผู้ทำคลอด จากนั้นนางดำ มารดาของนายแดง ซึ่งเป็นย่าของเด็กหญิงน้อย ได้นำหลักฐานดังกล่าวไปแจ้งขอออกสูติบัตร ณ ที่ว่าการอำเภอ นายทะเบียน หลงเชื่อจึงได้ออกสูติบัตรและเลขประจำตัวประชาชนให้แก่เด็กหญิงน้อย มอบให้แก่นางดำไป ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วเด็กหญิงน้อย เกิดที่เมืองฮ่องกง โดยมีนางเขียว เป็นมารดา และมีนายแดง เป็นบิดา โดยทั้งคู่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ทั้งนี้ มีเอกสารการเกิดของทางฮ่องกงที่ระบุว่า เด็กหญิงน้อย เกิดที่ประเทศฮ่องกง เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 นายเห็นใจ อ้างว่า นายขาว ซึ่งเป็นปู่ของเด็กหญิงน้อย ต้องการให้หลานมีสัญชาติไทย กลัวจะเสียสิทธิความเป็นไทย ตนรู้สึกเห็นใจและสงสาร อยากจะช่วยเหลือจึงได้ออกหนังสือรับรองการเกิดดังกล่าวให้ไป

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและมีมติว่าการกระทำของนายเห็นใจ มีมูลเป็นความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่ง

ผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารหรือกรอกข้อความลงในเอกสาร รับรองเป็นหลักฐานว่าตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนเองอันเป็นความเท็จ ฐานทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จหรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้านหรือเอกสารทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ และเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 82 วรรคสาม และมาตรา 85 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 และต่อมาได้มีการลงโทษไล่ นายเห็นใจ ออกจากราชการ

2. นายโลก เป็นหัวหน้าสถานีอนามัยเศรษฐกิจใต้ถอนเงินจากบัญชีเงินฝากของสถานีอนามัยเศรษฐกิจใต้ไปรวม 6 ครั้ง เป็นเงินรวม 216,658 บาท และได้นำเงินดังกล่าวไปซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถานีอนามัย จำนวน 67,624 บาท ดังนั้น นายโลก จึงยกยอดเงินของสถานีอนามัยเศรษฐกิจใต้ไปรวม 149,034 บาท ต่อมานายโลก ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสถานีอนามัยร่ำรวย แทนนางประมาท ซึ่งลาออกจากราชการไปเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2543 โดยก่อนออกจากราชการ นางประมาท ได้ลงชื่อในใบถอนเงินทิ้งไว้และยังไม่ได้กรอกข้อความใดๆ โดยลงชื่อร่วมกับนางเลนเล่อ ใบถอนเงินดังกล่าวแนบติดอยู่กับบัญชีธนาคาร นายโลก จึงนำใบถอนเงินฉบับนี้ไปกรอกข้อความโดยระบุให้นายโลก เป็นผู้รับมอบอำนาจรับเงินแต่เพียงผู้เดียว แล้วถอนเงินของสถานีอนามัยร่ำรวย ไปจำนวน 65,000 บาท หลังจากนั้น นายโลก ได้ถอนเงินของสถานีอนามัยร่ำรวย ไปอีกจำนวน 7 ครั้ง เป็นเงินรวม 248,000 บาท รวมเงินที่ถูกถอนไปทั้งหมดจำนวน 313,000 บาท และได้นำเงินดังกล่าวไปซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถานีอนามัย จำนวน 67,624 บาท ดังนั้น นายโลก จึงยกยอดเงินของสถานีอนามัยร่ำรวย ไปรวม 245,376 บาท สรุปนายโลก ได้ยกยอดเงินบำรุงของสถานีอนามัยทั้ง 2 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 394,410 บาท ต่อมานายโลก ได้หลบหนีไปโดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและมีมติว่าการกระทำของนายโลก เป็นความผิดทางอาญา ฐานทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งพินัยกรรมหรือเอกสารใดของผู้อื่นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด เบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์นั้นเสีย ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 188 มาตรา 147 และมาตรา 157 และเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้

/เป็นการ...

เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ การอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และฐานประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 82 วรรคสาม และมาตรา 85 วรรคสอง มาตรา 95 และมาตรา 98 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 และต่อมาได้มีการลงโทษไล่ นายโลภ ออกจากราชการ

ผู้ทุจริตคอร์รัปชั่น จะมีความผิดทางละเมิดหรือทางแพ่ง อย่างไรบ้าง

สำหรับความรับผิดในทางละเมิดหรือในทางแพ่งของผู้ที่ทุจริต นั้น เมื่อปรากฏการทุจริตเกิดขึ้นตามระเบียบของทางราชการจะต้องมีการรายงานไปให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ และจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยอธิบดี หรือปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือผู้ว่าราชการจังหวัด (ราชการบริหารส่วนภูมิภาค) เพื่อพิจารณาหาตัวผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่ทางราชการ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ว่าความเสียหายของทางราชการเป็นเงินจำนวนเท่าใด และผู้ใดเป็นผู้ทุจริตยกยอกเงินของทางราชการและผู้ใดมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะต้องรับผิดชอบบ้าง รวมทั้งพิจารณาว่าแต่ละคนนั้นจะต้องรับผิดเป็นเงินจำนวนเท่าใด

สำหรับกรณีของผู้ทุจริต นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยตอบข้อหารือเรื่องแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเรียกค่าเสียหายของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (เรื่องเสร็จที่ 802/2547) สรุปว่า

1. คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลได้มีแนวคำวินิจฉัยแล้วในคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ 14/2546 ที่ 29/2546 และที่ 30/2546 ว่ากรณีเจ้าหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐโดยทุจริตอันเป็นความผิดทางอาญานั้นถือว่าเจ้าหน้าที่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นคดีละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวถือว่าการกระทำโดยทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่

2. คำสั่งที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตชำระค่าสินไหมทดแทนนั้น เป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้เคยวินิจฉัยประเด็นปัญหานี้ไว้แล้วในคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 157/2546

3. เมื่อการแจ้งให้ผู้ทุจริตนำเงินมาชำระค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งทางปกครอง หากไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน หน่วยงานของรัฐต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ โดยไม่อาจนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ (แนวคำสั่งศาลปกครองกลาง ที่ 1221/2546)

สำหรับความรับผิดชอบของผู้ทุจริต นั้น จะต้องรับผิดชอบใช้เงินที่ตนเองทุจริตไปเต็มจำนวน เนื่องจากการทุจริตยกยอกเงินของทางราชการนั้นเป็นการจงใจกระทำละเมิดต่อทางราชการ

สำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้ทุจริตและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ทุจริต ถ้าไม่ได้ร่วมทำการทุจริตด้วยแต่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่ดี โดยปล่อยให้ผู้ทุจริตมีโอกาสหรือเป็นช่องทางกระทำการทุจริต หากผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้เกี่ยวข้องมีพฤติการณ์อันเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาของผู้ทุจริตและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องรับผิดชอบใช้เงินด้วย แต่อาจไม่ต้องรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนตามที่มีการทุจริตก็ได้ เช่น ได้ร่วมลงชื่อถอนเงินจากธนาคารโดยไม่ตรวจสอบหลักฐาน ประกอบการจ่ายว่ามีและถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ แล้วผู้ทุจริตได้ถอนเงินนำไปใช้ส่วนตัว เป็นต้น เมื่อทางราชการมีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ ชดใช้เงินให้แก่ทางราชการ จะมีการดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีผู้ทุจริต หรือผู้บังคับบัญชาของผู้ทุจริต หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ยอมชดใช้เงินให้แก่ทางราชการ หรือเห็นว่าตนเองไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินหรือต้องรับผิดชอบแต่จำนวนเงินไม่น่าจะมากตามที่ทางราชการเรียกร้อง บุคคลเหล่านี้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองว่าคำสั่งที่เรียกให้ตนชดใช้เงินนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ เนื่องจากเป็นคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 9(3) แต่ก่อนที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผู้นั้นจะต้องอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้เงินต่อผู้ออกคำสั่ง (ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี หรือปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นผู้ออกคำสั่งหรือหนังสือเรียกให้ชดใช้เงิน) ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งเสียก่อน หากไม่อุทธรณ์คำสั่งโดยรีบไปฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลก็จะสั่งจำหน่ายคดี ทำให้ต้องเสียเวลาและอาจทำให้เลยระยะของอุทธรณ์ได้

2. กรณีที่ผู้ทุจริตไม่ยอมชดใช้เงินคืน ในทางปฏิบัติทางราชการจะดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม (ศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง) หรือศาลปกครอง หากฟ้องต่อศาลยุติธรรมก็มักจะมีการโอนคดีไปให้ศาลปกครองพิจารณา เนื่องจากเห็นว่าเป็นคดีปกครอง และศาลปกครองพิจารณาแล้วก็จะจำหน่ายคดี เนื่องจากเห็นว่าไม่มีสิทธิฟ้องคดีเนื่องจากเห็นว่าทางราชการมีอำนาจบังคับชำระหนี้ด้วยตนเองโดยใช้มาตรการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและขายทอดตลาดเพื่อชำระให้ครบถ้วนตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้อยู่แล้ว

3. กรณีผู้บังคับบัญชาของผู้ทุจริตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ยอมชดใช้เงินให้แก่ทางราชการ แม้ว่าคดีในลักษณะนี้จะเป็คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามกฎหมายดังกล่าว ทางราชการก็ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องบุคคลเหล่านี้ต่อศาลปกครองเพื่อให้ชดใช้เงินได้ เรื่องในทำนองนี้ศาลปกครองสูงสุด เคยมีคำสั่งที่ 113/2545 ในคดีปกครอง ระหว่าง กรมสรรพากร ผู้ฟ้องคดี และ นางสมหญิง ที่ 1 นายวินัย (หัวหน้าฝ่าย) ที่ 2 และนายพิสิทธิ์ (สรรพากรเขต) ที่ 3 ผู้ถูกฟ้องคดี โดยกรมสรรพากร ฟ้องว่านางสมหญิง ผู้ถูกฟ้องที่ 1 ได้เบียดบังเงินภาษีอากรไปเป็นเงินจำนวน 6 ล้านบาท นายวินัย เป็นผู้บังคับ

บัญชาชั้นต้น ประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่ โดยปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของนางสมหญิง และนายพิสิทธิ์ เป็นผู้บังคับบัญชาของคนทั้งสอง และไม่จัดให้มีการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ทำให้เป็นช่องทางให้นางสมหญิงกับพวก ร่วมกันทุจริตศาลปกครองสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นว่า

"กรมสรรพากร ได้มีคำสั่งให้บุคคลทั้งสาม ชดใช้ค่าเสียหายและได้มีหนังสือเตือนให้บุคคลทั้งสามชำระเงินภายใน 7 วันแล้ว เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน กรมสรรพากร ย่อมมีอำนาจบังคับชำระหนี้ด้วยตนเองโดยใช้มาตรการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและขายทอดตลาดเพื่อชำระให้ครบถ้วนตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ กรณีจึงถือว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของกรมสรรพากร ไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ดังนั้น กรมสรรพากร จึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ตามนัยมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว "

ดังนั้น ผู้ทุจริตหรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หากถูกทางราชการเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหาย มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองว่าคำสั่งของทางราชการที่เรียกให้ตนชดใช้ค่าเสียหาย นั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ แต่ทางราชการซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

ผู้ทุจริตคอร์รัปชัน จะมีความผิดทางวินัยอย่างไรบ้าง

สำหรับความผิดทางวินัยของผู้ทุจริตคอร์รัปชัน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาตรา 82 วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า "การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง" ความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ คณะรัฐมนตรีได้มีมติควรให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ถูกลงโทษไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ

สำหรับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ หน้าที่ราชการ นั้น อาจเกิดจากกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือได้รับมอบหมายก็ได้

2. ได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ จะไม่รวมถึงการใช้สิทธิขอเบิกจ่ายเงินจากทางราชการ เช่น ข้าราชการมีสิทธิเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลแต่ทำเอกสารเท็จเบิกเงินไป กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ แต่จะเป็นความผิดวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง สำหรับการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะต้องเป็นกรณีที่จงใจหรือเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตน ไม่ใช่เป็นเรื่องพลั้งเผลอ หลงลืม หรือเข้าใจผิด ส่วนคำว่า "โดยมิชอบ" หมายถึง ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และทำนองคลองธรรม

3. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

ประโยชน์ นั้น อาจเป็นเงินทอง สิ่งของ หรือจะเป็นการได้รับการให้บริการ ก็ได้ โดยจะต้องเป็นประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับโดยชอบธรรม

ตัวอย่างความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

1. นางชะล่าใจ ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 5 ได้รับเงินค่ายาจากนางดำ จำนวน 1,580 บาท และได้ออกไปเสิร์ฟรับเงินเล่มที่ 652 เลขที่ 50 แทนการใช้เครื่องออกสลิปไปเสิร์ฟให้แก่ นางดำต่อมานางชะล่าใจ ได้ไปแจ้งความว่าไปเสิร์ฟรับเงินฉบับดังกล่าวสูญหายไป เมื่อมีการแจ้งเวียนเรื่อง ไปเสิร์ฟรับเงินหายให้หน่วยงานต่างๆ ทราบ และต่อมาได้ตรวจสอบพบไปเสิร์ฟฉบับดังกล่าวที่สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เนื่องจาก นางดำ ได้ส่งเบิกคำรักษาพยาบาลตามสิทธิ พฤติกรรมของนางชะล่าใจ ดังกล่าว เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ลงโทษไล่นางชะล่าใจ ออกจาก ราชการ

2. นายปลอม ได้เบิกเงินอบรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข โดยไม่มีการจัดอบรมจริงและ ได้ใช้ลายมือชื่อปลอมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการเบิก แล้วนำเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว ลงโทษ ไล่นายปลอม ออกจากราชการ

3. นางยัก มีหน้าที่รับเงินและส่งเงินทุนหมุนเวียนบัตรประกันสุขภาพ นางยักได้นำเงินค่า จำหน่ายบัตรประกันสุขภาพ จำนวน 596 บัตร เป็นเงินรวม 298,000 บาท ไปใช้หนี้ส่วนตัว ลงโทษ ไล่นางยัก ออกจากราชการ

4. นายยอก มีหน้าที่รับผิดชอบการเงินและบัญชีของสถานื่อนามัย ได้ทำการเบิกถอนเงินฝาก ของสถานื่อนามัยโดยแก้ไขเพิ่มเติมใบถอนเงินให้มีวงเงินสูงกว่ายอดเงินที่ต้องถอนเพื่อนำไปชำระหนี้ของ สถานื่อนามัย แล้วนำเงินส่วนที่เกินไปใช้ส่วนตัว ลงโทษไล่นายยอก ออกจากราชการ

ผู้ทุจริตคอร์รัปชันจะมีความรับผิดชอบทางงบประมาณและการคลัง อย่างไรบ้าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 19 ได้บัญญัติ ให้มีการกำหนดโทษปรับทางปกครองแก่เจ้าหน้าที่ ที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการเงินของรัฐ โดยให้หักจากเงินเดือนหรือหักเงินเท่ากับจำนวนเงินเดือนที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดจะพึงได้รับในเวลาที่ กระทำความผิด ทั้งนี้ได้กำหนดอัตราโทษปรับทางปกครองไว้ จำนวน 4 ชั้น คือ โทษชั้นที่ 1 โทษปรับ ไม่เกินเงินเดือน 1 เดือน โทษชั้นที่ 2 โทษปรับเท่ากับเงินเดือนตั้งแต่ 2-4 เดือน โทษชั้นที่ 3 โทษปรับ เท่ากับเงินเดือนตั้งแต่ 5-8 เดือน และโทษชั้นที่ 4 โทษปรับเท่ากับเงินเดือนตั้งแต่ 9-12 เดือน

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ออกระเบียบว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง เช่น

1. เจ้าหน้าที่ผู้ใดมีหน้าที่เบิกเงินหรือจ่ายเงิน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับกับหน่วยรับตรวจโดยมิชอบ และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ต้องรับโทษปรับทางปกครอง ชั้นที่ 4

2. เจ้าหน้าที่ผู้ใดมีหน้าที่จ่ายเงิน จ่ายเงินนั้นโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับกับหน่วยรับตรวจ หรือทำหลักฐานการจ่ายเงินเป็นเท็จ และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ต้องรับโทษปรับทางปกครอง ชั้นที่ 4

3. เจ้าหน้าที่ผู้ใดมีหน้าที่เบิกเงิน ทำหลักฐานการเบิกเงินเป็นเท็จ และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ต้องรับโทษปรับทางปกครอง ชั้นที่ 4

4. เจ้าหน้าที่ผู้ใดมีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือเอกสารเพื่อประกอบการบันทึกบัญชี ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับกับหน่วยรับตรวจโดยมิชอบ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ต้องรับโทษปรับทางปกครอง ชั้นที่ 3

ผู้ทุจริตคอร์รัปชัน จะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างไรบ้าง

การทุจริตคอร์รัปชัน นั้น นอกจากผู้กระทำจะมีความผิดทางอาญา ทางละเมิดหรือทางแพ่ง ทางวินัย และวินัยทางงบประมาณและการคลังแล้ว ยังถือว่าเป็น “**ความผิดมูลฐาน**” ตามพระราชบัญญัติ**ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3(5)** ซึ่งเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือการทุจริต โดยกฎหมายดังกล่าวได้ให้อำนาจในการยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด ไม่ว่าจะได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอน รวมทั้งดอกผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพื่อให้ศาลสั่งให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้อีกด้วย

ดังนั้น “เจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขทุกท่าน” จะต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยไม่ทำการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การนำเงินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือของผู้อื่น เพราะถ้าหากทำความผิดจะมีความผิดและได้รับโทษตามกรณีตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ประการสำคัญ จะทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติยศของตนเองและครอบครัว จนเป็นที่อับอายในที่สุด.

จัดทำและรวบรวมโดย

นายเสมอ กาพภักดี นิตกร 7 ด้านวินัย
กลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข